

vergadering **C268 – OND29**

zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 14 juni 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de brandveiligheid in internaten en scholen - 1804 (2011-2012)	3
Vraag om uitleg van de heer Willy Segers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de audit omtrent de wachtlijsten NT2 - 1981 (2011-2012)	4
Vraag om uitleg van de heer Wim Van Dijck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over onderzoek naar taalonderwijs in Vlaanderen - 1989 (2011-2012)	7
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de evaluatie van het decreet inzake werkingstoelagen - 2011 (2011-2012)	10
Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de leertijd en de problemen op het vlak van financiering - 2025 (2011-2012)	13

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de brandveiligheid in internaten en scholen

- 1804 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, minister, collega's, ik volg dit dossier al sinds 2010 op. Uit uw antwoord op mijn vraag om uitleg in de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen van 25 maart 2010 bleek dat men voor 14 procent van de scholen niet weet of zij voldoen aan de brandweernormen. Voor 18 procent van de scholen was het brandweerverslag negatief en voor de meerderheid van de scholen positief. Ik verwijs ook naar de actuele vraag die ik u stelde in de plenaire vergadering van 6 april 2011. De resultaten van de vijfjaarlijkse doorlichting van de Vlaamse internaten was net achter de rug. Een op vier internaten scoorde slecht op het vlak van hygiëne, een op vier deed het niet goed op het vlak van brandveiligheid en 51 procent kreeg een ongunstig advies. Verder bleek ook dat veel problemen te wijten zijn aan de verouderde infrastructuur.

De ingewikkelde regelgeving en de vraag wie bevoegd is, spelen dit dossier parten. U zei dat in de eerste plaats de directie, de burgemeester en het schoolbestuur verantwoordelijk zijn voor het halen van de normen. De onderwijsinspectie doet een marginale toetsing om te zien of de voorwaarden vervuld zijn. Voor de basisnormen inzake brandveiligheid is de federale overheid bevoegd. De Vlaamse overheid kan aanvullende regels opleggen. U zei dat er in middelen is voorzien om de prioritaire werken door het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) te laten behandelen. Een jaar eerder had u al voor bijna 3 miljoen euro aan werken laten uitvoeren.

Voorts is voor de internaten iets minder dan 50 miljoen euro opzijgezet. Aan de DBFM-operatie (Design Build Finance Maintain) deden vier internaten mee. De mogelijkheid bestond om extra initiatieven te financieren. Die operatie zou worden geëvalueerd, om nadien een tweede te lanceren waarbij zowel scholen als internaten in aanmerking komen. U stelde zich ten slotte ook de vraag wie de hoofdverantwoordelijke is voor de residentiële opvang in internaten. U zou hierover overleggen met minister van Welzijn Vandeuren. Hieruit zou ook een nieuwe, transparante regelgeving voor internaten moeten voortvloeien.

Minister, wat is de stand van zaken van de uitvoering van de prioritaire werken door AGION? Hoeveel middelen werden tijdens deze legislatuur al besteed aan prioritaire schoolinfrastructuurwerken? Hoeveel middelen werden al besteed aan verbouwingswerken en aan nieuwbouw van internaten? Is intussen al werk gemaakt van het nieuwe decreet voor de internaten? Werd er overlegd met minister Vandeuren? U sprak van een taakverdeling en een overzicht van wie wat zal financieren. Zijn die verdeling en dit overzicht er inmiddels? Is er intussen al contact geweest met de Federale Regering om te bekijken hoe de brandveiligheidsnormen beter kunnen worden afgestemd? Ik ben nieuwsgierig naar uw antwoorden.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, van de middelen die sinds juli 2009 werden vastgelegd voor prioritaire werken aan internaten was ongeveer 3,4 miljoen euro specifiek bestemd voor brandveiligheidswerken en ongeveer 790.000 euro specifiek bestemd voor werken aan het sanitair. Voor de brandveiligheidswerken betreft het 24 aanvragen, waarvan er 22 in uitvoering of uitgevoerd zijn. De andere twee dossiers zijn in gunningsfase. Voor de dossiers sanitair betreft het 12 aanvragen, waarvan er 8 in uitvoering, 3 in gunningsfase en 1 in ontwerpfase zijn.

In totaal werd er van juli 2009 tot juni 2012 voor ongeveer 11.675.000 euro aan subsidies vastgelegd voor werken aan internaten en voor de aankoop van gebouwen voor internaten. De verdeling per jaar ziet er zo uit – en ik geef de afgeronde cijfers: vanaf juli 2009 1,9 miljoen euro; in 2010 3,12 miljoen euro; in 2011 5,34 miljoen euro; in 2012 1,3 miljoen euro.

Wat het nieuwe decreet over de internaten betreft en het overleg daarover met minister van Welzijn Vandeuren, kan ik op dit moment niet meer zeggen dan dat ik in mei 2012 als antwoord op verschillende vragen over plaatsingen in internaten heb gezegd dat ik dit beleidsproject opneem en dat het wordt besproken met minister Vandeuren. Wij hebben afgesproken om tegen het einde van deze legislatuur een concept- of visienota op te stellen. We gaan daarbij vertrekken van het principe: gewoon is een bevoegdheid van Onderwijs en buitengewoon een van Welzijn.

Wij hopen al eerste stappen te zetten, maar dat is afhankelijk van de budgettaire evolutie. Ik veronderstel dat minister Muyters u ook al wel zal hebben verteld dat dit voor de jaren 2013 en 2014 niet evident is. Het is dus erg belangrijk dat wij alles conceptmatig uitwerken, opdat de volgende regering dan meteen de nodige beslissingen kan nemen. Als er een economische heropleving komt, zullen wij nagaan wat nog tijdens deze legislatuur kan gebeuren. Tot op heden werd hierover nog niet met de federale overheid vergaderd. Wij hebben wel altijd de nadruk gelegd op noodplanning. Daartoe werden een dvd en een noodplan ontwikkeld en verspreid. Bovendien werd in elke provincie een studiedag georganiseerd, waarbij ongeveer zeshonderd onderwijsinstellingen werden bereikt. Verder is aan de onderwijsinstellingen de kans geboden om deel te nemen aan werkgroependagen waar nog meer gedetailleerd op deze problematiek over noodplanning werd ingegaan.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij te vernemen dat er in elk geval een evolutie is in dit dossier. Uiteraard moet men altijd rekening houden met de budgettaire beperkingen. Toch ben ik blij te zien dat er de voorbije jaren vooruitgang werd geboekt op het terrein. Dat is immers heel belangrijk. Niemand wil uiteraard een brand meemaken. Sommige branden kan men nu eenmaal niet voorkomen, maar men kan er natuurlijk wel alles aan doen om te proberen ervoor te zorgen dat de gevolgen van zo'n brand minimaal zijn. Dat doen we door de kinderen de kans te bieden veilig te worden geëvacueerd, en ook door ervoor te zorgen dat de infrastructuur zo brandveilig mogelijk is.

Ik heb ook begrepen dat er nog altijd geen concrete resultaten zijn van dat overleg met minister Vandeuren. Ik wil er toch op aandringen dat dit zo snel mogelijk zou worden afgerond. Natuurlijk begrijp ik dat de uitvoering ervan ook een werk zal zijn voor de volgende legislatuur, maar dit probleem sleept al jaren aan.

Wat de Federale Regering betreft, noodplannen zijn inderdaad ook belangrijk en ik ben blij dat er op dat terrein toch ook al vooruitgang is geboekt. Ik zal dit dossier zeker blijven volgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Willy Segers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de audit omtrent de wachtlijsten NT2 - 1981 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers: Voorzitter, geachte leden, minister, in uw antwoord op mijn schriftelijke vraag van september 2011 over het aanbod en de wachtlijsten voor NT2, kondigde u een audit aan die de administratie en de onderwijsinspectie medio oktober 2011 zou doen in de regio's waar sprake is van een wachtlijstprobleem. Het betreft de regio's

Kempen, Mechelen-Boom, Zuid-West-Vlaanderen en Antwerpen. In een antwoord op mijn schriftelijke vraag van 8 februari 2012, onder meer over deze audit, zei u het volgende: “Er werd inderdaad een audit uitgevoerd naar het aanbod NT2 en de capaciteitsproblemen in de regio’s Midden-Zuid-West-Vlaanderen, Kempen, Antwerpen en Mechelen. Ik heb het eindrapport van deze audit nog niet ontvangen. Het rapport zal (...) eerstdaags opgeleverd worden. Indien gewenst ben ik bereid om het rapport aan de leden van de commissie te bezorgen en eventueel ook toe te lichten.”

Ondertussen is het reeds juni, het perfecte ogenblik om wat meer toelichting te geven bij dit rapport. In uw antwoord voegde u onder meer ook nog het volgende toe over de bevraging via de centra over de wachtlijsten voor NT2: “De vorige aanbodbevraging dateert van 10 september 2011, aan het begin van het lopende schooljaar. Momenteel organiseert mijn administratie een nieuwe bevraging. De ‘foto’ van het aantal ingeschreven en eventueel het aantal wachtende cursisten NT2 wordt gemaakt op 10 februari. De centra hebben nog tot 24 februari de tijd om ons de resultaten te bezorgen. Ik verwacht de analyse van de gegevens tegen half maart, waarna ze verspreid kunnen worden. Als uit de bevraging zou blijken dat er wachtlijsten zijn voor NT2, (...) zullen we verder zoeken naar de oorzaken en uitkijken naar oplossingen.”

Minister, is dit rapport ondertussen opgeleverd? Zo ja, wat waren de belangrijkste conclusies? Zo neen, wanneer mogen we het rapport verwachten? Op welke manier zal die audit een impact hebben op het NT2-beleid? Welke beleidsaanbevelingen bent u van plan te implementeren? Is de analyse van de bevraging reeds gebeurd? Zo ja, wat waren de belangrijkste conclusies? Indien er effectief wachtlijsten zijn, wat zijn de belangrijkste oorzaken daarvan en hoe wilt u dit concreet aanpakken? Zo neen, wanneer mogen we die analyse verwachten? Plant u binnenkort nog overleg met uw collega’s bevoegd voor de inburgering en het werkgelegenheidsbeleid over de NT2-problematiek? Het is immers vanuit die context dat ik deze vragen stel.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, geachte leden, het rapport is ondertussen opgeleverd. Ik heb het hier bij me. Het staat ook op de website www.ond.vlaanderen.be/volwassenenonderwijs.

De resultaten en vaststellingen uit deze audit staan uiteraard in dit rapport, maar ik zal met u de belangrijkste overlopen. In het algemeen kan worden gesteld dat de mechanismen die leiden tot eventuele capaciteitsproblemen, divers van aard zijn en dat er geen allesomvattende verklaring worden kan gegeven die van toepassing is op alle regio’s en instellingen.

We moeten een onderscheid maken. Enerzijds zijn er de mechanismen van structurele aard waarop instellingen geen vat hebben. Zo is er bijvoorbeeld een impact van de aftopping van de groei. Er is ook een impact van de overgangsmaatregelen van het nieuwe financieringsmechanisme bij het decreet Volwassenenonderwijs van 2007 voor de centra voor volwassenenonderwijs (CVO’s). Anderzijds zijn er eventueel onaangepaste beleidskeuzes en een gebrekkige organisatie op het niveau van de instellingen. Zo is er bijvoorbeeld over het algemeen voldoende schaalgrootte en profilering bij de geauditeerde CVO’s en is de programmatie ook uitgebalanceerd, maar bij een tweetal geauditeerde centra is dat niet het geval. Het ontbreken van voldoende avond- en weekendaanbod in de centra voor basiseducatie (CBE’s) lijkt me een probleem.

Daarnaast zijn er ook nog een aantal algemene aandachtspunten die van belang zijn bij de verdere opvolging en aanpak van de capaciteitsproblemen. Zo is er de problematische wachtlijstregistratie in het Huis van het Nederlands in Antwerpen. Ook is het financieringssysteem van het volwassenenonderwijs niet voorzien op onverwachte instroompieken.

Wat zijn nu de resultaten? Voor de CVO’s kunnen we vaststellen dat het totale aantal wachtende cursisten is gedaald, van 452 naar 310. Dat is een daling met meer dan 30 procent.

Dat is vooral te danken aan een daling in de Gentse CVO's. Op 1 centrum in Limburg na bevinden alle wachtenden zich nu eigenlijk in de stadsregio Antwerpen, met hetzelfde aantal wachtenden als vorig jaar. De resultaten van de aanbodbevraging worden bevestigd als er wordt gekeken naar gegevens uit de Kruispuntbank Inburgering. De gemiddelde wachttijd tussen intake en de start van de cursus is het hoogst in Antwerpen. Dat gemiddelde bedraagt 67 dagen. Sommigen zullen dat nog altijd heel kort vinden, ook in vergelijking met het buitenland.

In de CBE's zijn er in februari 2012 1176 cursisten die niet voor september 2012 met een cursus Latijns schrift, alfabetisering NT2 of NT2 kunnen starten. Dat betekent ook daar een daling, met iets meer dan 4 procent. Hier is de vraag wel meer verspreid over alle CBE's. Er zijn slechts drie CBE's die geen wachtende NT2-cursisten hebben. In vergelijking met vorig jaar zijn er even veel CBE's die stijgen als CBE's die dalen.

De opvallendste daler is het CBE in Brussel, dat het aantal wachtenden halveert. CBE Brussel heeft tijdens de mondelinge toelichting van de wachtlijstbevraging van mei 2011 zijn maatregelen toegelicht. Ze zetten gerichter in op het NT2-aanbod en er zijn afspraken gemaakt met de CVO's om verlengde trajecten NT2 richtgraad 1 aan te bieden. Ook kunnen we vaststellen dat er een goede samenwerking is tussen de betrokken actoren. Het grootste aantal wachtenden is er opnieuw in Antwerpen: 518.

Welke maatregelen nemen we naar aanleiding van de audit en de aanbodbevraging? Op basis van de mogelijkheid die artikel 113septies van het decreet Volwassenenonderwijs biedt om een kleuring op centrumniveau toe te passen, hebben we besloten om een kleuring toe te passen van de middelen voor de CVO's die een wachtlijst hebben voor de opleiding NT2 en tegelijkertijd ook niet alle leraarsuren die gegenereerd worden voor het studiegebied Nederlands tweede taal aanwenden voor de organisatie van dit studiegebied.

Het gaat om vier CVO's die actief zijn in de stad Antwerpen. In die zin was de audit een waarschuwing voor deze centra. Er blijken zich nog steeds wachtproblemen voor te doen bij deze centra. Vandaar dat ik het artikel dat we hebben gewijzigd, zal activeren en dat ik de middelen zal kleuren.

Voor het schooljaar 2012-2013 wordt de groei voor de CBE's op een andere manier verdeeld. Uit het eindrapport audit NT2 is gebleken dat CBE Antwerpen kampt met een structureel probleem aan middelen om de capaciteitsproblemen NT2 op te lossen. Het toekennen van bijkomende voltijds equivalenten (vte's) zal een middel zijn om de wachtproblemen op te lossen. Een van de conclusies van het auditrapport was immers dat de groeinorm een belangrijke impact heeft op de capaciteit van het CBE en dat er een correlatie is vastgesteld tussen de mate waarin de omkadering wordt afgetopt en de mate waarin men te kampen heeft met wachtproblemen NT2. Daarom zullen we voorstellen om eenmalig, voor het schooljaar 2012-2013, en enkel voor de berekening van het aantal vte's, dit aantal vte's proportioneel toe te kennen volgens de historisch afgetopte middelen.

In het schooljaar 2010-2011 kregen elf CVO's uit regio's waar zich wachtproblemen voordeden, gedurende twee schooljaren onderwijsbevoegdheid om NT2 van de basiseducatie in te richten. We zullen deze maatregel met twee schooljaren verlengen.

Vorig jaar sloot de Vlaamse Regering een samenwerkingsovereenkomst af met het consortium Vol-ant met het resterend bedrag van de cao I-middelen voor de basiseducatie. Het resterend bedrag van de cao I-middelen zal met akkoord van de sociale partners voor een laatste maal opnieuw worden aangewend om NT2 in te richten met het oog op het verminderen van de wachtproblemen bij het CBE Antwerpen. Hiervoor zullen we een nieuwe overeenkomst afsluiten tussen de Vlaamse Regering en het consortium Vol-ant, om aanvullende middelen toe te kennen aan het CBE Antwerpen.

We zullen ook een brief versturen aan alle geauditeerde instellingen om hen te vragen mij een plan van aanpak voor te leggen. We zullen de inspectie de opdracht geven om sommige

centra gericht door te lichten. Mijn administratie zal onderzoeken of het mogelijk is om vanaf het schooljaar 2013-2014 de groei bij de CVO's en CBE's gericht toe te kennen aan bepaalde opleidingen zoals NT2, personenzorg en nijverheidstechnische opleidingen.

Mijn kabinet heeft op regelmatige basis overlegmomenten met de collega's van Inburgering en Werk over NT2, zo ook nog gisteren over deze problematiek. De maatregelen zijn uiteraard volledig gedragen door de regering en zullen in uitvoering worden gesteld. U ziet, we volgen dit tot op de minuut op.

De heer Willy Segers: Minister, bedankt voor de toelichting en het antwoord. Het was een goed voorstel van de voorzitter om de vraag een week uit te stellen, om conclusies te kunnen trekken uit de concrete bedenkingen van de evaluatie en de studie. Het is uiteraard van zeer groot belang om die wachtlijsten nauw te monitoren. Dat was beloofd en het heeft toch gevolgen, dat is positief. Daarmee is uiteraard nog niet alles opgelost, maar de aangekondigde maatregelen om zaken met twee jaar te verlengen en dergelijke zijn goede oplossingen.

Het overleg met Inburgering en Werk zal nog bijkomende vragen oproepen, maar dat is minder het domein van Onderwijs. Ook andere studies zijn misschien nodig onder meer over het meer toepassen van maatwerk of wat met hooggeschoolde allochtonen. Dat zal ongetwijfeld ook uit de rapportering naar voren moeten komen. Dat is de zaak van onder meer Inburgering.

Bedankt voor uw antwoord, minister, waaruit blijkt dat de wachtlijsten inderdaad worden aangepakt. Het was een actiepoint van de regering en dat blijkt ook uit de gegevens.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Wim Van Dijk tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over onderzoek naar taalonderwijs in Vlaanderen - 1989 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Wim Van Dijk: Onlangs werd ons de brochure van de Nederlandse Taalunie 'HTNO: brug tussen onderzoek en onderwijs' toegezonden, met daarin een degelijk overzicht van het taalgericht onderwijsonderzoek in Vlaanderen en Nederland, ontsloten door de databank Het Taalonderwijs Nederlands Onderzocht (HTNO). Eén bijdrage in dat rapport heb ik met iets meer aandacht gelezen omdat het het onderzoek naar taalonderwijs in Vlaanderen betreft. Het gaat om een artikel van onderzoeker Kris Van den Branden, spilfiguur van het Centrum voor Taal en Onderwijs aan de KU Leuven.

Het artikel bracht een aantal pijnpunten waarmee taalgericht onderwijsonderzoek in Vlaanderen te kampen heeft, voor het voetlicht. Een ervan is alvast de loutere vaststelling dat van alle onderzoeksbijdragen in HTNO 90 procent afkomstig is uit Nederland en slechts 10 procent uit Vlaanderen. Dat lijkt een toch wel erg scheefgetrokken verhouding. Van den Branden moet dan ook concluderen dat het, wat de productie van onderzoeksartikelen in dat domein betreft, "momenteel laagtij" is. Hij somt een aantal factoren op die volgens hem aan de basis liggen van die lage productie: de lage en versnipperde financiering, de verminderde focus op taal in bijvoorbeeld het GOK-beleid (gelijke onderwijskansen), een te geruste houding in beleidskringen over de kwaliteit van het taalonderwijs, de kleine schaal aangezien Vlaanderen toch niet zo groot is, de beperkte mogelijkheden om in het Nederlands te publiceren enzovoort.

Van den Branden wijst erop dat deze situatie ertoe leidt dat er veel lacunes in ons kennisbestand over taalonderwijs zitten, en dat er "bijzonder veel geroepen en gescandeerd wordt" over het taalniveau in het Vlaamse onderwijs, zonder dat daar onderzoeksresultaten

tegenover staan. Van den Branden verwacht echter zelf wel een vernieuwde en verhoogde aandacht voor taalonderwijs en onderzoek naar taalonderwijs onder druk van de veranderende samenleving. Ik denk dat die kentering al enige jaren is ingezet.

Minister, bent u zich bewust van het feit dat er in Vlaanderen verhoudingsgewijs weinig taalgericht onderwijsonderzoek gebeurt? Kan de financiering van dergelijk onderzoek geoptimaliseerd worden, natuurlijk in de mate u daartoe over de nodige hefboomen beschikt?

Het Steunpunt GOK leverde interessant onderzoek naar taalonderwijs op, zegt Van den Branden in zijn artikel. En er is ook heel wat expertise. Maar dat werd stopgezet, zoals we allemaal weten. Heeft het aspect taalonderzoek inmiddels elders onderdak gevonden?

Dat Centrum voor Taal en Onderwijs is natuurlijk niet verdwenen. Het is springlevend. Het heeft een zeer interessante website en het bundelt nog altijd de verzamelde expertise. Het krijgt ook nog ondersteuning. Ik vermoed dat het vooral een centenkwesie is en dat de heer Van den Branden hier toch een beetje voor eigen winkel spreekt. Hij wil wat meer middelen naar zich toetrekken. Wat mij betreft terecht, overigens.

Sommige onderzoeken zijn afgerond maar nog niet gepubliceerd, enerzijds vanwege het ontbreken van een Nederlandstalig tijdschrift omdat het tijdschrift Vonk ter ziele ging, anderzijds vanwege de druk om in het Engels te publiceren, legt Van den Branden uit, en dat schijnt met moeilijker procedures gepaard te gaan en langer te duren. Hoe kan daaraan geredigeerd worden?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, de N-VA deelt natuurlijk de bekommernissen van de heer Van Dijk. Inzetten op een sterk talenonderwijs is voor ons zeer belangrijk.

De heer Van den Branden luidt inderdaad de alarmbel in het onderzoek. De publicatie vermeldt dat ongeveer 90 procent van het geschreven HTNO-onderzoek afkomstig is uit Nederland en maar 10 procent uit Vlaanderen. Minister, is dat inderdaad te weinig om degelijke conclusies te kunnen trekken? Moet er dan niet in Vlaanderen een tandje worden bij gestoken? Bovendien lees ik in de beleidsbrief dat vanaf 1 januari 2013 een peilingsonderzoek zal worden uitgevoerd door het Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen. Ik heb daarover een schriftelijke vraag gesteld. Ik heb de lijst gekregen van wat in welk jaartal zal worden onderzocht. Dat is volgens mij het middel bij uitstek om rekening te houden met de peilingen naar taalbeheersing. Daar hebt u daartoe een forum.

Zoals de heer Van Dijk het in zijn vierde vraag stelt, wijst de heer Van den Branden inderdaad op de toegenomen druk op onderzoekers om in het Engels te publiceren. Zeker in de gedrags- en geesteswetenschappelijke onderzoeken wordt zeer weinig in het Nederlands gevaloriseerd. Maar ik vind het belangrijk om in het maatschappelijk debat ook met die wetenschappen en studies rekening te kunnen houden. Als ik me niet vergis, heeft professor Loobuyck daar ook over gesproken toen we het hadden over de hervorming van het secundair onderwijs, althans over het magere publiceren in het Nederlands. Ik heb daarover een schriftelijke vraag gesteld aan minister Lieten. In haar antwoord zegt ze dat ze de aanpassingen van de criteria eventueel opnieuw wil bekijken. Minister, kunt u dit opnemen met minister Lieten en ook daar een tand bijsteken?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Eerst wil ik graag duidelijk schetsen hoe deze databank tot stand is gekomen. Het betreft een initiatief van de Nederlandse Taalunie – de komende twee jaar ben ik overigens voorzitter van het Comité van Ministers – en het heeft de bedoeling om gepubliceerd onderzoek naar taalonderwijs Nederlands te bundelen en zo op een eenvoudige en gecentraliseerde manier te ontsluiten naar de onderwijspraktijk. Belangrijk om weten is dat de databank geen exhaustieve weergave bevat van alle verschenen onderzoek. Het betreft een

sub-selectie van alle relevante gepubliceerde onderzoek op basis van een aantal inhoudelijke en publicatiecriteria.

Het verzamelen en selecteren van de onderzoekpublicaties gebeurt steeds door de externe uitvoerders aan de hand van selectiecriteria. Ze leggen op hun beurt de onderzoeken voor aan een aantal experts uit Vlaanderen en Nederland, die deze lijsten nog kunnen aanvullen. De cijfers over de verhouding zal ik bij het verslag voegen. Dat is gemakkelijker, anders kun je dat toch niet duiden.

Het gaat niet over absolute cijfers. Een eerste partiële screening van de databank wijst immers uit dat heel wat relevant onderzoek uit Vlaanderen niet is opgenomen in deze databank. Het is dus wel belangrijk om de bekendheid van deze databank te verhogen. Bovendien moet een vergelijking tussen Vlaanderen en Nederland vanuit het juiste perspectief gebeuren: Vlaanderen heeft 5 universiteiten en 21 hogescholen, terwijl Nederland 14 universiteiten en 56 hogescholen huisvest.

Vlaanderen heeft geen aparte financieringsbron voor taalonderwijsonderzoek, Nederland evenmin. Binnen het OBPWO-programma (onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek) werden sinds 2009 vier taalgerelateerde onderzoeken gefinancierd. Daarnaast vond in 2010 een grootschalig peilingonderzoek plaats over Nederlands in de derde graad van het secundair onderwijs. Van bij de start in 2003 participeert Vlaanderen aan de driejaarlijkse OESO-meting Programme for International Student Assessment (PISA), waarin de leesvaardigheid Nederlands van jongeren wordt bestudeerd. Vlaanderen neemt ook deel aan het Programme for the International Assessment of Adult Competences (PIAAC) waarin het geletterdheidsniveau Nederlands van volwassenen wordt bevraagd.

Het FWO-programma (Fonds Wetenschappelijk Onderzoek), het programma strategisch basisonderzoek van het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT), de BOF-gelden (Bijzonder Onderzoeksfonds) ter beschikking van de universiteiten en de projectgelden binnen de expertisenetwerken werken via een bottom-upsysteem. Dat wil zeggen dat onderzoekers zelf thema's en onderzoeksvoorstellen aanbrengen en dat via een open competitie-model financiering wordt toegekend aan de beste voorstellen. De autonomie van elke organisatie in de gehanteerde selectieprocedure is hier absoluut. Het is dus cruciaal om ook de kwaliteit van het onderzoek als belangrijkste criterium te blijven hanteren inzake onderzoeksfinanciering.

Het Steunpunt GOK werd nooit opgericht om exclusief aan taalonderzoek te doen. Naast het Centrum voor Taal en Onderwijs waren ook het Centrum voor Ervaringsgericht Onderwijs en het Steunpunt Diversiteit en Leren partners. De bedoeling van het Steunpunt GOK was om een coherent ondersteuningsbeleid voor GOK-scholen vorm te geven, niet in de eerste plaats om aan onderzoek te doen, laat staan te focussen op taalonderzoek.

Zo voerde het Steunpunt GOK conform het subsidiebesluit van 2009 bijvoorbeeld een actieonderzoek naar diversiteit en een diepteonderzoek naar krachtige leeromgevingen. Met andere woorden, de beslissing die inzake het steunpunt is genomen kan geen grote gevolgen hebben voor de status van het taalonderzoek in Vlaanderen.

Er bestaan wel degelijk Nederlandstalige tijdschriften waarin dergelijk onderzoek een plaats kan krijgen, zoals bijvoorbeeld het tijdschrift Toegepaste Taalwetenschap in Artikelen en Pedagogische Studiën. Ook Engelstalige publicaties kunnen worden opgenomen in de databank van Het Taalonderwijs Nederlands Onderzocht (HTNO). Verder lijkt me dat zowel Nederlandse als Vlaamse onderzoekers die willen publiceren over taalonderwijsonderzoek Nederlands dezelfde kanalen kunnen gebruiken in alle talen.

Het is belangrijk dat goed wetenschappelijk onderzoek abstractie moet kunnen maken van de lokale context. En zelfs als de lokale context bepalend is voor de onderzoeksmethodiek of -resultaten, dan nog moet men dit op een wetenschappelijke manier kunnen rapporteren aan de

totale wetenschappelijke gemeenschap. Anders kunnen we niet echt meedoen met het internationale onderzoeksveld.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Ik heb hier niet veel aan toe te voegen. Ik heb de vraag gesteld omdat de verhouding 90-10 erg scheefgetrokken leek. In Nederland zijn er inderdaad heel wat meer universiteiten en hogescholen. De heer Van den Branden is zijn artikel met die cijfers begonnen. Het is belangrijk de bekendheid van die databank te verhogen.

Onderzoekers kunnen inderdaad voorstellen indienen bij verschillende fondsen en instellingen om subsidies of ondersteuning te krijgen, maar de heer Van den Branden is begonnen met een praktijkvoorbeeld van hoe dat werkt en stelt dan vast dat de concurrentie zeer groot is. Hij zegt dat iedereen rond dezelfde honingpot zwermt, dat de geur wel bedwelmend is, maar dat de pot zo goed als leeg is. Iedereen kent de wegen wel om onderzoeksvoorstellen in te dienen, maar helaas zijn er maar een aantal die daadwerkelijk ondersteuning krijgen. Dus wat dat betreft, is het ook een vrij harde wereld.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Er is weer heel wat nieuwe informatie naar boven gekomen. Blijkbaar zit het toch wat complexer in elkaar. Als een deel van de onderzoeken niet is opgenomen, krijg je een scheve situatie. We hebben hier vorig jaar de talennota uitvoerig besproken. We kunnen bijzonder fier zijn op het Nederlands. Alle instrumenten die worden aangeboden, alle kansen die we met het Nederlands krijgen, moeten we grijpen, evengoed bij het onderzoek. Minister, als ik uw antwoord goed begrijp, dan geloof ik dat er een stuk tegemoet wordt gekomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de evaluatie van het decreet inzake werkingstoelagen - 2011 (2011-2012)

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, op 4 juli 2008 bepaalde het Vlaams Parlement de wijze waarop werkingstoelagen worden toegekend aan scholen van het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Het systeem is gebaseerd op het aantal leerlingen en op de leerlingenkenmerken. Artikel 21 van het decreet van 4 juli 2008 over de werkingsbudgetten van het secundair onderwijs, tot wijziging van het decreet over het basisonderwijs van 25 februari 1997 wat de werkingsbudgetten betreft, bepaalt dat het ingevoerde systeem in 2012 door de Vlaamse Regering wordt geëvalueerd.

De evaluatie van dat decreet is mijns inziens een voorwaarde voor goed beleid: wij moeten ons de vraag durven stellen of de nieuwe vorm van gedifferentieerde financiering heeft geleid heeft tot de realisatie van de beleidsdoelstellingen. Het decreet heeft geleid tot bijzonder grote verschillen inzake de toekenning van werkingstoelagen tussen de scholen onderling. Uit een steekproef bleek dat de basisschool met de kleinste werkingstoelage 588 euro per kind kreeg, terwijl de basisschool met de grootste werkingstoelage 873 euro per kind kreeg. Dat grote verschil rechtvaardigt de vraag om na te gaan of de in het decreet gehanteerde bandbreedte de juiste is.

Minister, ik heb er bewust voor geopteerd om deze vraag niet te mengen met de bespreking van het ontwerp van decreet over de omkadering, hoewel er natuurlijk een verband is. Ik vind het wel bijzonder belangrijk dat ik deze vraag voor de behandeling ervan in de plenaire

vergadering kan stellen, en ik ben dus erg gelukkig dat de regeling van de werkzaamheden dit heeft toegelaten.

Verder is het ook zinvol om na te gaan of de evolutie van de werkingsbudgetten op basis van de gezondheidsindex volstaat om ook de evolutie van de reële kosten van het aanbieden van onderwijs en ook de kosten van eventuele bijgekomen opdrachten te dekken. Vandaar dat ik u wil vragen wat de stand van zaken is van de evaluatie van het decreet van 4 juli 2008. Loopt er momenteel een onderzoek ter voorbereiding van de evaluatie in 2012? Zo ja, aan wie is dat onderzoek gegund? Op basis van welke criteria gebeurde dat? Welke onderzoeksvragen werden opgenomen? Zo neen, is er momenteel een bestek uitgeschreven voor dit onderzoek? Welke onderzoeksvragen zullen worden opgenomen? Op welke termijn kunnen we het resultaat van de evaluatie verwachten? Voorzitter, dit lijkt een vrij technisch dossier, maar ik kan u verzekeren dat dit politiek belangrijk is.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Voorzitter, minister, collega's, ik sluit mij graag aan. Vooral de onderzoeksvragen die in de evaluatie aan bod zullen komen, interesseren mij. Ik wil graag weten of zal worden onderzocht hoeveel de scholen daadwerkelijk aan de eigen werking op het vlak van de pedagogiek kunnen besteden, en hoeveel er gaat naar infrastructuur en afbetaling van leningen en dergelijke. Ik krijg immers de indruk dat die laatste posten een zeer groot – misschien wel een te groot – aandeel van het budget opsorpen, en dat baart mij zorgen. Ik vraag mij ook af of u weet hebt van solidariteitsmechanismen tussen scholengemeenschappen waarbij middelen worden herverdeeld, en wat u daarvan vindt. Ondermijnt dat niet ten dele het decreet?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, op 27 oktober 2011 is er over dit thema een onderzoeksoproep gelanceerd. Deze oproep resulteerde in slechts één ontvangen voorstel. De beoordelingscommissie heeft eind november 2011 beslist dit voorstel niet te gunnen omdat het niet voldeed. Ik kan u wel meegeven welke beleidsvragen waren opgenomen in de oproep. Voor welke doeleinden worden de werkingsmiddelen aangewend die de scholen en centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso) dankzij het nieuwe financieringssysteem bijkomend verwerven? Worden deze middelen aangewend voor onderwijsdoeleinden of voor andere doeleinden? Worden deze middelen specifiek aangewend voor de leerlingen die de middelen genereren? En zo ja, op welke wijze? Is er een verband tussen de aanwending van de middelen en de beleidsdoelen of bepaalde kenmerken van de school?

Hoe verhoudt het bestedingspatroon van scholen en centra dbso met veel kansarme leerlingen zich ten opzichte van het bestedingspatroon van scholen en centra dbso met eerder kansrijke leerlingen? Welke andere relevante schoolkenmerken kunnen daarbij in rekening worden gebracht? Scholen genereren werkingsmiddelen op basis van het nieuwe financieringsmechanisme. Deze middelen worden aan schoolbesturen toebedeeld, die vervolgens werkingsmiddelen onder hun scholen herverdelen. Hoe verhouden zich de door een school 'gegenereerde' middelen tot de door het schoolbestuur 'toegekende' middelen? Wat is het effect van het gelijkstellen van de financiering van de verschillende onderwijsnetten door de Vlaamse overheid op de onderwijsbudgetten van de steden, gemeenten en provincies? En er waren nog wel meer vragen. U merkt dat de vragen aansluiten bij de bezorgdheden. Maar wij konden dus niet tot een gunning overgaan.

De administratie werkt momenteel aan een nieuwe oproep over wetenschappelijk onderzoek. Indien dat opnieuw mislukt, zal de administratie een geloofwaardig alternatief uitwerken. De procedure voor de themabepaling voor onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO-onderzoek) voor 2012 is momenteel nog niet afgerond. In elk geval zal er een evaluatie moeten gebeuren, via een onderzoek, en als dat niet

kan, op een andere manier. De evaluatie zal minstens over een termijn van 12 maanden moeten gaan. Dit betekent dat de resultaten gekend moeten zijn voor eind 2013. Eventuele aanpassingen aan het decreet met betrekking tot het Financieringsdecreet zouden dan nog tijdens deze legislatuur kunnen worden goedgekeurd en kunnen ingaan vanaf het schooljaar 2014-2015.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, ik heb een dubbel gevoel. Het stemt me enerzijds tevreden dat u aandacht hebt voor de studie die moet gebeuren om mogelijk te kunnen komen tot de aanpassing die was afgesproken. Ik denk echter dat dit redelijkerwijze kon worden verwacht. Anderzijds betreurt ik enigszins dat er zoveel tijd is verloren omdat de studie niet kon worden gegund, buiten uw wil.

U stelt dit in het vooruitzicht voor eind 2013. Er zou zeker nog een aanpassing zijn gedurende deze legislatuur. Dat laatste is bijzonder belangrijk. Men moet er toch wel over waken dat die timing wordt gehaald.

Er is een extra element om dit zeker kritisch te bekijken wat de werkingsmiddelen betreft, namelijk het feit dat we eerstdaags zullen stemmen over het ontwerp van decreet met betrekking tot de omkadering. Volgens ons wordt daarin heel sterk rekening gehouden met de SES-kenmerken (sociaal-economische status). We hebben daarover ook in de vorige legislatuur vragen gesteld, aan uw voorganger. Die heeft er toen altijd op gewezen dat dit zou worden geëvalueerd en dat, wanneer de omkadering zou worden aangepast, die werkingsmiddelen opnieuw zouden kunnen worden bekeken. We zouden graag hebben dat dit zo gelijktijdig mogelijk zou plaatsvinden, zodat dit proces op een evenwichtige wijze kan verlopen. Dat zeg ik u in alle eerlijkheid.

Ik ben uiteraard tevreden met de steun die ik krijg van onze collega van Groen. Mevrouw Meuleman, het is me echter niet helemaal duidelijk of u het ook met me eens bent als ik stel dat die SES-kenmerken wat de werkingsmiddelen betreft een minder grote rol moeten spelen. U pleit er terecht voor dat er rekening zou worden gehouden met de schoolkenmerken, zodat er ook voor de plattelandsscholen wat meer middelen zijn voor de effectieve werking, het onderhouden van de infrastructuur en eventueel voor het aflossen van leningen en dergelijke meer, maar de middelen moeten natuurlijk ergens vandaan komen. Bent u het met me eens dat er iets minder aandacht moet zijn voor die SES-kenmerken als het gaat over de werkingsmiddelen?

De voorzitter: We gaan hier niet meteen een debat tussen de vraagstellers organiseren.

De heer Jos De Meyer: Het is voor de duidelijkheid van het debat.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik heb niets toe te voegen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Mijnheer De Meyer, u zou graag een duidelijk standpunt van mij horen met betrekking tot die SES-kenmerken. Ik vind dat die zwaarder moeten doorwegen in de omkadering dan bij de werkingsmiddelen. Meer hoeft ik daar niet over te zeggen.

De heer Jos De Meyer: Dat is een duidelijk antwoord.

Minister, als u niet meer antwoordt, dan begrijp ik daaruit dat u het volledig eens was met mijn repliek.

De voorzitter: Dat debat zal nog worden voortgezet.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de leertijd en de problemen op het vlak van financiering - 2025 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Voorzitter, minister, geachte leden, het systeem van de leertijd, dat we allemaal kennen, wordt in zijn voortbestaan bedreigd. Dat weten we ook al lang. Er zijn ernstige problemen met de financiering van wat eigenlijk het meest succesvolle stelsel van leren en werken is. Dat stelsel is ondertussen 110 jaar oud. Het is succesvol, niet qua leerlingen, maar qua output en tewerkstelling naderhand. Er wordt ook beduidend meer ondernemerschap gecreëerd na deze opleiding.

Cijfers van de VDAB leren ons dat één jaar na het beëindigen van de leertijd 85 procent van de betrokkenen aan het werk is, en dat na vijf jaar slechts 3 procent werkloos is. Bovendien is na vijf jaar 38 procent van deze mensen als zelfstandig ondernemer aan de slag. Dat zijn de positieve elementen, maar er zijn een aantal ernstige problemen. Het leerlingenaantal is de voorbije jaren voortdurend gedaald. Zo waren er tien jaar geleden nog ongeveer 7000 leerlingen in de leertijd. Nu zijn er dat ongeveer 3300. Vorig schooljaar was er een hoopgevend signaal: voor het eerst in 10 jaar was het aantal leerlingen licht gestegen, met ongeveer 1 procent. Helaas moeten we vaststellen dat die stijging dit schooljaar alweer is tenietgedaan. Terug naar af dus. Een van de belangrijkste redenen die vorig jaar werden aangehaald om de stijging van het leerlingenaantal te verklaren, was de mogelijkheid die uw voorganger, minister Vandenbroucke, had gecreëerd om te certificeren.

Tijdens de commissievergadering van 10 mei 2012 zijn daarover al een aantal vragen gesteld. Ik wil me bij dezen echter vooral toespitsen op de financiering van het systeem. Dankzij het decreet Leren en Werken, dat werd goedgekeurd op 8 juli 2008, kan SYNTRA Vlaanderen vanaf het schooljaar 2009-2010 zijn leerlingen ook een getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs, een studiegetuigschrift van de derde graad of een diploma secundair onderwijs bieden. Zowel de regisseur, het Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming, beter bekend als SYNTRA Vlaanderen, als de onderwijsinspectie zien daarop toe. Deze inschakeling van de leertijd in de manier van werken van het secundair onderwijs bracht uiteraard ook een aantal verplichtingen met zich mee voor het SYNTRA-netwerk. Zo werd het pakket algemene vorming waarin is voorzien in de opleiding gevoelig uitgebreid, onder meer met taallessen, lessen natuurwetenschappen en dergelijke, dit alles uiteraard in functie van de eindtermen die nu ook via de leertijd kunnen en moeten worden gehaald. Logischerwijs zou het SYNTRA-netwerk hier ook voor moeten worden gefinancierd. De bijkomende uren die moeten worden georganiseerd, zijn niet gratis. Ondanks de zeer beperkte kostprijs van de leertijd, die grotendeels ligt aan het gebrekkige statuut van de SYNTRA-lesgevers – een ander probleem, overigens –, gaat het om een jaarlijkse bijkomende kost van zowat 300.000 euro.

Het systeem van de leertijd is bijzonder kostenefficiënt. Met een gemiddelde kostprijs van 2875 euro per leerling is het alleszins veel minder duur dan het dbso, met een gemiddelde kostprijs van 8204 euro. Toch moet het SYNTRA-netwerk nu al twee schooljaren de 300.000 euro meerkost die het departement Onderwijs oplegt in functie van de eindtermen zelf opfoesten. Dit gaat ten koste van de broodnodige bijkomende investeringen in een betere begeleiding van leerlingen en patroons en het uitwerken van nieuwe opleidingen. Die innovatie is nochtans nodig om het systeem ook in de toekomst te kunnen aanbieden aan de leerlingen.

Door de gebrekkige financiering komt het systeem van de leertijd niet weg uit de hoek waar de klappen vallen. Het is niet vijf voor twaalf, maar één voor twaalf. De dalende instroom, te wijten aan gebrekkige doorstroom vanuit steeds groter wordende scholengemeenschappen, keuzes vanuit CLB-hoek (centrum voor leerlingenbegeleiding), maar ook het tanende imago en een gebrekkige bekendheid bij leerlingen en ouders, moet worden gekeerd. Anders komt de organiseerbaarheid van het systeem in het gedrang. Het is dus tijd voor structurele maatregelen en wellicht kunnen we niet wachten op de implementatie van de hervorming van het secundair onderwijs om te investeren in de leertijd. Dat werd overigens ook zo gesteld door de praktijkcommissie en de raad van bestuur van SYNTRA Vlaanderen, waarvan ook vertegenwoordigers van u en van de regering lid zijn.

Minister, de financiering per leerling verschilt sterk in de verschillende systemen van leren en werken. Een leertijdleerling kost per schooljaar 2875 euro en een leerling in het dbso maar liefst 8204 euro. Hebt u een verklaring voor dit sterke financiële verschil? Op welke manier denkt u dat de leertijd aan al zijn verplichtingen kan voldoen en de begeleiding op een kwaliteitsvolle manier kan worden gerealiseerd? Klopt het dat de bijkomende lesuren algemene vorming die leertijdleerlingen moeten volgen in functie van het behalen van een onderwijskwalificatie, niet worden betoelaagd door het departement Onderwijs? Zo ja, waarom niet?

De raad van bestuur van SYNTRA Vlaanderen keurde onlangs een strategische en operationele nota goed met betrekking tot de noodzakelijke hervormingen voor de leertijd. Minister, kunt u akkoord gaan met de daarin genomen beleidsopties? Hoe zult u die realiseren?

Uit de evaluatie van de beheersovereenkomst blijkt dat SYNTRA Vlaanderen er nog niet in slaagt om gemiddeld één bezoek op de werkvloer per leerling per schooljaar af te leggen. De norm in de beheersovereenkomst die de Vlaamse Regering heeft opgelegd, is twee bezoeken per jaar. SYNTRA Vlaanderen heeft echter gewoon te weinig leertrajectbegeleiders ter beschikking om de door de regering opgelegde norm te halen, en dan spreek ik me nog niet uit over de kwaliteit van de begeleiding bij die bezoeken. Wat zult en kunt u hieraan doen?

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Ik wil me aansluiten vanwege het belang van de leertijd. Begin mei hebben we het er hier in de commissie nog eens over gehad. De heer Bothuyne somt op waarom het niet vijf voor twaalf, maar één voor twaalf is.

Gisteren werd in de plenaire vergadering een vraag gesteld over het stijgend aantal stoppende zelfstandigen. Daarvoor zijn er meerdere redenen, onder andere de economische crisis en de vergrijzing. Ook vinden zelfstandigen geen meestergast meer. Ze vinden evenmin nog leerlingen en hebben op langere termijn zo geen opvolgers meer, waardoor ze hun zaak moeten sluiten.

Het is een heel belangrijk traject. Het mag niet worden beschouwd als een richting van de laatste kans. Het moet absoluut meer bekend worden gemaakt en opgewaardeerd. SYNTRA heeft meer kandidaat-opleiders dan kandidaat-cursisten, terwijl het in het deeltijds onderwijs omgekeerd is. Er moet iets aan worden gedaan. De heer Bothuyne stelt heel interessante vragen, onder andere naar het verschil in kostprijs. Hoe komt het dat die leertrajectbegeleiders geen bezoeken kunnen afleggen? Is er geen geld voor of zijn er geen kandidaten voor? Is dat uw bevoegdheid of kunt u daar iets aan doen, minister?

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik wil me zeker ook aansluiten bij de vraag van de heer Bothuyne. Op 10 mei jongstleden heb ik er inderdaad ook een vraag om uitleg over gesteld, net als mevrouw Vermeiren. Het is een zorg hier in de commissie.

We hebben het STEM-actieplan (Science, Technology, Engineering and Mathematics), waarover we een hoorzitting en een staten-generaal hebben georganiseerd. Het STEM-

actieplan gaat er niet enkel om dat er minder sociologen en meer ingenieurs moeten zijn aan de universiteit. Het betekent ook dat er een betere toestroom moet zijn naar het meer uitvoerende werk in onze bedrijven. De leertijd zoals bij SYNTRA is daarvoor een van de beste kanalen. Als je het STEM-actieplan au sérieux neemt, moet je dat ook doen voor deze problematiek van SYNTRA.

De heer Robert Voorhamme kaart bepaalde zaken aan in zijn boek. Ik heb het nog niet gelezen, wel gekocht. Ik ga niet altijd akkoord met wat de heer Voorhamme zegt, maar hij houdt wel het debat op gang en gooit er interessante ideeën in. Hij wijst bijvoorbeeld op de blijvende ongekwalificeerde uitstroom, ongeveer 12 of 13 procent.

We zitten dus met een ongekwalificeerde uitstroom, en met een dalende instroom van de leertijd. Dat is toch een zeer grote anomalie als het gaat om het kanaliseren van onze leerkrachten.

Minister, u hebt op de hoorzitting over het STEM-actieplan ook het idee gelanceerd dat we het duale systeem van Duitsland moeten bekijken en dat we de piste van leren en werken moeten versterken. Ik zou het verder opentrekken. De heer Voorhamme spreekt van een kwalificatieplicht in plaats van leerplicht. Ik denk dat we inderdaad in die richting moeten gaan. De periode van 16 tot 18 jaar zou voor veel leerlingen moeten worden geherdefinieerd, niet tot de klassieke leerplicht maar tot een soort coachingplicht. Daardoor zouden leerlingen naar een kwalificatie moeten worden geleid. De leertijd is daarvan een essentieel onderdeel. Ik zou dus willen vragen om de steun die wordt gegeven aan het systeem van de leertijd, onder te brengen in dat bredere kader van het opvangen van de ongekwalificeerde uitstroom, het STEM-actieplan en het herbekijken van de leeftijd tot 18 jaar. Ik zeg niet dat het moet stoppen op 16 jaar, maar wel dat het moet worden geherdefinieerd tot een soort coachingsysteem.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Ik ben het eens met de drie vorige collega's. Ik zal hen dus niet herhalen. Maar, minister, ik wil toch nog uw bijzondere aandacht vragen voor één element.

Ik weet ook dat de doelgroep voor leertijd en deeltijds leren deels verschillend is, maar hoe kunnen we het grote en zelfs licht toenemende verschil in werkingsmiddelen tussen deze twee groepen verantwoorden?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Zoals ik al heb meegedeeld in de commissievergadering van 26 mei 2011 zijn er meerdere redenen voor de verschillende kostprijs tussen jongeren in het deeltijds beroepssecundair onderwijs en deze in de leertijd.

Een eerste reden is dat leerlingen in het dbso in het kader van hun specifieke problematiek – scholingsgraad, leer- en gedragsproblemen – meer nood hebben aan begeleiding. Hun profiel is anders. Daarom is binnen het systeem leren en werken gekozen voor vier fasen: persoonlijke ontwikkelingstrajecten, voortrajecten, brugprojecten en arbeidsdeelname. Jongeren binnen de leertijd situeren zich hier in de gunstigste situatie, met name de arbeidsdeelname. Indien ze te lang zonder overeenkomst zitten, worden ze immers uit de leertijd geweerd.

Een tweede element dat het verschil in kostprijs verklaart, is het verschillend aantal lesuren dat wordt georganiseerd. In het dbso gaat het om twee lesdagen, binnen de leertijd maar om één lesdag. Dat is uiteraard een belangrijk verschil.

Tot slot geven de verschillende statuten van de lesgevers aanleiding tot een lagere kost binnen SYNTRA. Uiteraard moet SYNTRA zelf bekijken hoe het, binnen zijn budgetten, de zaken organiseert.

Hoewel het decreet betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap al de grote verdienste had om dbso, leertijd en deeltijdse vorming samen te benaderen, en het onder andere mogelijk heeft gemaakt dat binnen de leertijd en het dbso dezelfde onderwijskwalificaties kunnen worden uitgereikt, kunnen we niet buiten de vaststelling dat tussen de systemen nog steeds grote verschillen bestaan: op het vlak van financiering, maar ook op het vlak van organisatie. In die zin is het dan ook belangrijk om te bekijken wie de beslissing neemt. Het is niet de onderwijsoverheid die oplegt dat leerlingen in de leertijd bijkomende lessen algemene vorming moeten volgen. Dat is een keuze die SYNTRA zelf heeft gemaakt. Het is nogal evident dat wij niet steeds bij elke keuze meer middelen op tafel kunnen of moeten leggen. Anderzijds klopt het dat, wanneer leerlingen in de leertijd hun onderwijskwalificatie willen behalen en dus moeten voldoen aan dezelfde eisen, het huidige organisatiemodel van één dag les en vier dagen werk onder druk kan komen te staan. Daarom zal de evaluatie van het decreet over leren en werken een goed moment zijn om hiermee rekening te houden.

De raad van bestuur van SYNTRA heeft inderdaad onlangs een strategische en operationele nota goedgekeurd met betrekking tot de noodzakelijke hervormingen. Ik had SYNTRA een tijdje geleden gevraagd om dat te doen. We hebben nog niet met SYNTRA over deze nota van gedachten kunnen wisselen. Er zijn ongetwijfeld elementen waarmee we het eens kunnen zijn, misschien zijn er andere waarbij we vragen hebben. Er zal een vergadering komen waarop we die nota zullen bespreken en bekijken welke verdere stappen moeten en kunnen worden gezet. Daar zullen we de concrete vragen behandelen over de leertrajectbegeleiders, of er voldoende zijn, of er efficiëntiewinsten mogelijk zijn. Ik zal dus een vergadering organiseren met SYNTRA op basis van een voorstel om te bekijken of het beleid, al dan niet ingepast in de evaluatie van het stelsel van deeltijds leren en werken en vooruitlopend op de hervorming van het secundair onderwijs, daar al maatregelen kan nemen. Ik wil dat engagement aangaan.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Minister, het laatste element van uw antwoord is positief, hoewel ik het logisch vind dat u met een van uw administraties regelmatig probeert te overleggen.

Minister Pascal Smet: Dat is niet echt een administratie van mij.

De heer Robrecht Bothuyne: Dat is meteen het probleem en de reden waarom ik teleurgesteld ben door uw antwoord en door de manier waarop de regering op dit ogenblik de leertijd benadert. De leertijd is het slachtoffer van het pingpongspel tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Wij stellen allemaal dit pingpongspel aan de kaak. De leertijd zit inderdaad onder een administratie die valt onder de minister van Werk. Maar de leertijd valt onder uw functionele bevoegdheid als minister van Onderwijs. Wij hebben in 2008 een decreet over leren en werken goedgekeurd. Ik vind het grof dat u zegt dat SYNTRA niet verplicht is om dat uit te voeren.

Minister Pascal Smet: Heb ik dat gezegd?

De heer Robrecht Bothuyne: Ja.

Minister Pascal Smet: Ik heb mezelf dat niet horen zeggen.

De heer Robrecht Bothuyne: Ik zal u verklaren wat ik bedoel.

Minister Pascal Smet: Ik heb dat niet gezegd.

De heer Robrecht Bothuyne: Ik licht dat nader toe. U zegt eigenlijk dat het departement Onderwijs SYNTRA niet oplegt die extra algemene vorming in functie van het behalen van de eindtermen aan te bieden, en dat SYNTRA dus niet verplicht is om die onderwijskwalificaties uit te reiken. Maar het is wel het departement Onderwijs dat vraagt dat bijvoorbeeld voor natuurwetenschappen extra taallessen worden georganiseerd. U zegt ook

dat dit niet op één dag kan, en dat daarvoor in extra uren moet worden voorzien. De kostprijs daarvan wordt niet door de departementen Werk of Onderwijs gedragen, maar met de schaarse middelen van het SYNTRA-netwerk betaald. Minister, SYNTRA kan dat niet langer dragen. Het gaat over 300.000 euro per jaar. Wij doorlopen nu het derde schooljaar waarin die kost wordt gemaakt.

In totaal is al 900.000 euro uitgegeven. Het leertijdstelsel draait op een totaalbudget – alles inbegrepen, inclusief projecten, begeleiding en dergelijke – van 9,8 miljoen euro. Dus ongeveer 10 procent van het budget gaat naar het aanbieden van een verplichting die het departement Onderwijs oplegt, in uitvoering van het decreet dat het Vlaams Parlement heeft goedgekeurd. De minister van Werk is zich bewust van het probleem. Ik meen dat het noodzakelijk is dat de Vlaamse Regering er nog dit jaar voor zorgt dat SYNTRA een compensatie ontvangt en in staat wordt gesteld de opgelegde extra uren aan te bieden. Die financiering is de eerste stap in de redding van het stelsel van de leertijd. U moet daarvoor niet wachten op gelijk welke hervorming, maar gewoon een billijke vergoeding uitkeren aan wat het SYNTRA-netwerk onderneemt om het decreet uit te voeren.

Ik ga niet zo ver te stellen dat u de doodgraver bent van het leertijdstelsel indien in deze legislatuur door minister Muyters en uzelf niets meer zou worden ondernomen, maar in dat geval zult u misschien wel de uitvaart ervan moeten organiseren. Wij kunnen niet duidelijker zijn in het aankaarten van de noden. De problemen zijn gekend. Ik juich toe dat u heel binnenkort een overleg zult organiseren. Ik hoop dat dit nog voor het zomerreces gebeurt. Ik kijk dan ook uit naar de resultaten ervan.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, ik begrijp niet goed hoe het zit met de vakken algemene vorming. Die horen toch in het pakket thuis dat moet leiden tot het behalen van het getuigschrift?

Minister Pascal Smet: Hoe dat wordt georganiseerd, bepaalt SYNTRA zelf. Men moet goed beseffen dat men een keuze moet maken: ofwel geeft men autonomie, ofwel doet men dat niet. Dat is een voortdurend terugkerend probleem. Als men autonomie wil en krijgt, dan moet men de zaak organiseren, en dan doet men dat zoals men dat wil. Ofwel wordt er meer van bovenaf ingegrepen. Het is steeds zoeken naar een evenwicht.

Mijnheer Bothuyne, ik begrijp dat u dat belangrijk vindt. Ook ik vind dat dit belangrijk is. Maar u zegt zelf dat zij onlangs die nota hebben goedgekeurd. Ik herinner mij nog zeer goed dat ik twee jaar geleden bij SYNTRA op bezoek ben geweest en de mensen heb voorgesteld een globaal uitgewerkt plan op te stellen en mij dat voor te leggen. Het heeft wel enige tijd geduurd voor dat er was. Maar het is er nu, en wij zullen het nu bekijken. U moet goed luisteren: als ik zeg dat wij ons engageren om dat te doen, dan doen wij dat ook. En als ik al de behoefte zou hebben om een uitvaart te organiseren, dan ga ik niet vooraf reanimeren. Want dat zou niet efficiënt zijn.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, ik ben toch ook wel wat teleurgesteld. In uw antwoord biedt u SYNTRA weinig perspectieven die de problemen zoals de heer Bothuyne ze aankaart, kunnen oplossen. Het gaat niet zozeer over de vraag of en hoeveel autonomie er moet zijn – op dat vlak deel ik uw standpunt –, maar wel over de vraag hoeveel middelen wij over hebben voor SYNTRA. SYNTRA verdient het om te worden uitgebouwd. Het samengaan van leren en werken moet beter worden georganiseerd. Misschien moet dat samen met de hervorming van het secundair onderwijs gebeuren. Wij hebben daar echt dringend behoefte aan.

Ik heb al gewezen op het probleem van de ongekwalificeerde uitstroom en het probleem van de afnemende keuze voor technologische beroepen. Dat heeft daar allemaal mee te maken. Het zou dan bijzonder jammer zijn als wij de bouwsteen bij uitstek om daarop voort te bouwen wegens onderfinanciering zouden verwaarlozen. Want de cijfers die worden vermeld – 2875 euro is de gemiddelde kostprijs per leerling, wat dus veel minder duur is dan de

gemiddelde kostprijs per leerling in het dbso, die 8204 euro bedraagt –, geven toch te denken. Ik beweer niet dat men dat niet kan verklaren, maar ergens is er toch sprake van een ernstige onrechtvaardigheid. Wij besteden weinig middelen aan de jongens en meisjes die vanaf hun 16e echt willen gaan produceren en uiteindelijk het productieapparaat dat zorgt voor de welvaart van iedereen onderhouden. Dat zijn ernstige bedenkingen die toch moeten worden opgenomen in een visie op leren en werken, en die visie ontbreekt voorlopig.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Verontschuldigt mij minister, maar ik begrijp het nog altijd niet goed. Hoe komt het dat het aanbieden van een algemene vorming meer kost? Komt dat door de wijze waarop het wordt georganiseerd?

Minister Pascal Smet: Er zijn dan meer leerkrachten nodig, en ook aangepast materiaal en dergelijke.

De heer Robrecht Bothuyne: Minister, het is heel eenvoudig. Als het departement Onderwijs vraagt om een bepaald aantal uren Frans aan te bieden om te voldoen aan onze normen, dan zal men lesgevers zoeken om dat te organiseren. Dat kost geld. Daar moet dan op het vlak van de financiering iets tegenover staan. Dat lijkt mij logisch. Ik stel vast dat u bereid bent om het overleg aan te gaan. Ik ben daar blij om. Ik hoop dat dit tot concrete resultaten leidt. Ik wil toch wijzen op het korte- en langetermijnsaspect. Het probleem van de meerkost van de opgelegde extra algemene vorming moet op korte termijn worden opgelost. Die 300.000 euro zijn peanuts in uw onderwijsbegroting. Ik hoop dat u dat geld vindt. Ik ga ervan uit dat u daarin slaagt.

Dan is er nog een aspect dat op korte termijn moet worden opgelost. U – de Vlaamse Regering – hebt opgelegd dat er minimaal twee bezoeken per jaar per leerling moeten gebeuren op de werkvloer.

Minister Pascal Smet: SYNTRA is daarmee akkoord gegaan. Er is een beheersovereenkomst.

De heer Robrecht Bothuyne: SYNTRA is daarmee akkoord gegaan, maar deze regering heeft toen ook een groeitraject qua middelen in het vooruitzicht gesteld. Dat groeitraject is niet ten volle gerealiseerd, en ik stel vast dat de werkdruk bij de leertrajectbegeleiders op dit moment gigantisch is. Ze hollen voortdurend van het ene bedrijf naar het andere, wat deels ten koste gaat van hun werkkwaliteit. Ook wat dat betreft, draagt u de verantwoordelijkheid om dat op te lossen, samen met de rest van de regering.

Die beide dingen kunnen op heel korte termijn gebeuren. Ik hoop dat u die ter harte neemt. De fundamentele hervorming, het fundamentele herdenken van de plaats van leren en werken moet inderdaad in een breder kader worden geplaatst. De insteek van SYNTRA Vlaanderen op dat vlak ligt nu op tafel. Dat is nuttig. Het had misschien nog veel sneller gekund: u hebt daar gelijk in. Ik ben echter blij dat u naar hen zult luisteren en daar rekening mee zult houden. Ik hoop dat u de kortetermijnbesognes daadwerkelijk ook ter harte zult nemen. Ik zal niet nalaten u daar verder vragen over te stellen. Ik dank u voor uw antwoord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer Bothuyne, ik wil dat inderdaad bekijken. Ik zal dat ook doen. U zegt echter iets te gemakkelijk dat 300.000 euro peanuts zijn binnen mijn begroting. U bent wellicht niet zo vertrouwd met de onderwijsbegroting. Het gaat inderdaad over heel veel geld, namelijk 10,4 miljard euro. Velen met u hebben zich daar al op verkeken, want 85 procent van dat geld gaat wel naar lonen. Daaraan kunnen we niet raken. Die 15 procent is dan nog geen vrije ruimte, want heel veel van dat geld ligt vast in werkingsmiddelen en allerlei toelagen. De vrije marge op die begroting is dus heel beperkt. U beweert dat 300.000 euro peanuts zijn, maar in bijna elke zitting in de commissie wordt zoiets drie keer gezegd. Als ik dan de optelsom maak, dan zou ik een extra bedrag van ongeveer 40 miljard euro moeten hebben.

Ik heb hier echter akte van genomen. Ik neem aan dat u namens uw fractie en uw partij spreekt. Als het moment van de begrotingsopmaak er is en uit een objectivering blijkt dat we extra geld nodig hebben, dan zal ik zeer blij zijn dat we minstens op de steun van CD&V kunnen rekenen om die extra middelen te krijgen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Of misschien kan de CD&V-fractie ook aangeven waar ze wil bezuinigen om die 300.000 euro te vinden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■